

Beleidsplan

Nederlandse Smalspoorweg Stichting

2020-2025

Inhoudsopgave

1 Inleiding	3
2 Collectie	4
3 Samenwerking met de Stichting Nationaal Smalspoor	5
4 Financiën	6

1 Inleiding

In februari 1970 werd de Nederlandse Smalspoorweg Stichting (NSS) opgericht in Katwijk (ZH). Nederland kende toen al een aantal organisaties die zich waren gaan bezig houden met het museaal bewaren en rijdend tonen van spoor- en tramwegmaterieel, naast het al veel langer bestaande Spoorwegmuseum in Utrecht. Dat laatste was in die tijd een vooral statisch museum. De NSS richtte zich op industrieel smalspoor. Daarmee was het niet de eerste, want de oud-wegenbouwmachinist Kees Neve hield zich sinds jaren al bezig met het bewaren van stoomlocomotieven met een industrieel verleden. In Joppe, bij Deventer, verwierf Johan Montenberg een personenlorrie en exploiteerde daarmee vanaf 1966 de Ponytram Joppe rond zijn huis.

Drijvende kracht achter de NSS was Jan Pellenburg. Hij zorgde er in 1969 voor dat er ritten konden worden uitgevoerd op het nog aanwezige smalspoornet van de Leidsche Duinwater Maatschappij. Van de LDM kon aanvankelijk het al aanwezige smalspoormaterieel worden geleend, spoedig echter arriveerden de eerste eigen stoom- en motorlocomotieven. De collectie is in de loop der jaren gegroeid tot ruim 20 stoomlocomotieven en ruim 80 motor-, elektrische- en persluchtlocomotieven.

Gedurende vele jaren was de NSS actief als beheerder en exploitant van de opgebouwde collectie. Met de verhuizing van het duingebied in Katwijk naar het Valkenburgse Meer in de gemeente Valkenburg (ZH) kwam naast de NSS de Stichting Nationaal Smalspoor, onder wier regie de treindienst nu als 'Stoomtrein Valkenburgse Meer' plaatsvond. Vanaf 2016 werd de treindienst geëxploiteerd onder de naam Stoomtrein Katwijk Leiden.

Lang waren NSS en SNS nauw met elkaar verweven. Vanaf 2020 staan beide organisaties iets verder van elkaar af. Dit vormt de aanleiding een beleidsplan voor de NSS voor de periode 2020-2025 op te stellen.

Valkenburg, september 2020

Bestuur Nederlandse Smalspoorweg Stichting

2 Collectie

Aanvankelijk werd vooral rollend materieel verzameld, naderhand werd het verzamelgebied uitgebreid. De collectie bestaat tegenwoordig uit de volgende elementen:

- rollend materieel zoals locomotieven, wagens, stoomtrammaterieel.
- fabrieks- en nummerplaten van fabrikanten en handelaren op dit gebied.
- beelddragers zoals foto's, film, dia's en videobanden.
- overig materieel waarbij te denken valt aan objecten die een relatie hadden met het rollend materieel zoals kranen, excavateurs, stoomheistellingen, schafketen.
- Fabriekscatalogi, gebruiksaanwijzingen en ander bedrijfsdrukwerk.
- Technische tekeningen.
- Boeken op het gebied van smalspoor.
- Modellen in verschillende schalen zoals van Egger, LGB etc.

Aanvankelijk werd min of meer willekeurig verzameld. De collectie is grotendeels beschreven in het beheerprogramma TMS.

Vanaf 2014 wordt elke vier jaar in het Collectieplan vastgesteld wat de koers wordt. In voorkomende gevallen kan het bestuur bij aankoop afwijken van het Collectieplan. Het huidige Collectieplan loopt van 2019-2023 en zal dan herzien worden. Voor de korte termijn wordt verwacht dat de collectie stoomlocomotieven in 2020/2021 uitgebreid zal worden met twee in Nederland gebouwde stoomlocomotieven, die hun hele leven dienst deden op suikerfabrieken op Java. Deze locomotieven werden gebouwd door de Machinefabriek Du Croo & Brauns in Weesp in respectievelijk 1924 en 1927. Met deze locomotieven wordt in meerdere opzichten een lacune in de collectie opgevuld.

Momenteel zijn de stoomlocomotieven 6,7 en 607 in revisie, die voor de locomotieven 6 en 607 ook vervanging van de stoomketel inhoudt. Naar verwachting zijn deze restauraties binnen de planperiode gereed en kan in samenwerking met de SNS naar volgende restauraties worden gekeken.

Bij de motorlocomotieven zijn vrijwel permanent locomotieven in de werkplaats om weer bedrijfsvaardig te worden hersteld. Anders dan in het verleden worden locomotieven in principe in de uiterlijke staat gelaten waarin zij in het museum zijn gearriveerd.

Het fotoarchief is in het verleden al deels gecatalogiseerd, maar is toen nog niet zuurvrij ondergebracht. In de periode van dit beleidsplan moet het al gecatalogiseerde gedeelte van het fotoarchief alsnog op zuurvrij archiefmaterieel worden ondergebracht, het zal dan gelijktijdig gedigitaliseerd worden. Het museumgebouw gaat opnieuw ingericht worden, bij de daartoe nodige verbouwing zal ook een ruimte worden ingericht waarin het klimaat beheerst kan worden ten behoeve van het archief.

Het tekeningenarchief zal in de thans lopende planperiode gedigitaliseerd worden en het papier geconserveerd. Middelen zullen gevonden moeten worden voor het professioneel ontzuren van delen van dit archief.

3 Samenwerking met de Stichting Nationaal Smalspoor

De collectie vind in haar geheel onderdak in de gebouwen van de Stichting Nationaal Smalspoor. Om die reden vindt eventuele nieuwe verwerving van rollend materieel plaats in nauw overleg met de SNS. De SNS maakt gebruik van het rollend materieel uit de collectie van de NSS voor de door haar geëxploiteerde Stoomtrein Katwijk Leiden. Jaarlijks doet de NSS een voorstel aan de SNS voor een door SNS aan NSS uit te keren beheerskostenvergoeding.

De samenwerking tussen beide stichtingen is in 2020 opnieuw beschreven.

4 Financiën

NSS jaarlijks een voorstel zal doen voor een door de SNS aan NSS te betalen beheerskostenvergoeding. Voorts bestaan de inkomsten uit bijdragen van de donateurs. NSS kan in voorkomende gevallen subsidies van fondsen ontvangen ten behoeve van restauraties van materieel. Hieruit betaald zij de SNS voor de daarbij ontstane kosten.

De bestuursleden van de NSS ontvangen voor hun werk geen vergoeding.